

Komunity zasvěceného života v podmínkách plzeňské diecéze ve světle dokumentů diecézní synody

XXX. Den zasvěceného života, 6. 2. 2026 v Plzni (více na synoda.bip.cz)

Komunity zasvěceného života v dokumentu „Mistře, kde bydlíš?“

V diecézi působí pestrá škála řeholních institutů a společností apoštolského života, zahrnující celkem **18 sester a 59 bratrů (z toho 42 kněží)**. Součástí nových komunit je pak dalších **cca 25 sester a bratrů (z toho 5 kněží) žijících zasvěceným životem** (převážně z Koinonie Jan Křtitel, Komunita No to nemá formalizováno). Další jednotlivci jsou pak součástí některého ze sekulárních institutů, v diecézi žije **7 zasvěcených panen**, či další jednotlivci žijící soukromé sliby.

Řeholní komunity, nové komunity a další formy zasvěceného života jsou v Závěrečném dokumentu I. etapy diecézní synody „Mistře, kde bydlíš“ i v jeho Příloze 2 Uspořádání a život vnímána jako:

1. **Místa misijního života:** Komunity (řeholní i jiné) jsou označovány za *nejčastější místa misijního života* v diecézi. Spolu s dalšími uskupeními a hnutími nepřehlédnutelnou *misijní síť*, která v mnoha ohledech supluje nebo doplňuje tradiční farní život.
2. **Specifické charisma a životní styl:** Přínos komunit zasvěceného života ovšem nevyplyvá jen z jejich konkrétních úkolů, ale z *komunitního života jako takového* a z jejich *specifických charismat*.
3. **Doplnění farní struktury:** Komunity působí souběžně s diecézními strukturami a poskytují farnostem duchovní i praktickou podporu, čímž pomáhají překonávat strukturální bloky. Pro některé věřící představují tyto komunity *určitý druh „útočiště“*, pokud nenajdou dostatek prostoru nebo přijetí ve své vlastní farnosti.
4. **Laboratoře nových forem života:** Zvláště nové komunity jsou pak navíc v diecézi někdy vnímány jako „laboratoře“ nových forem církevního či komunitního života.

Shrnutí: Už v I. etapy synody jsme mohli konstatovat, že komunity zasvěceného života tvoří v plzeňské diecézi Jsou vnímány jako „**ohniska života**“, která mají schopnost přitahovat hledající lidi skrze autentické vztahy a komunitní svědectví. Proto je role komunit v diecézi zásadní nejen v přímé pastoraaci, správě farností a v kategoriálních službách, ale především v rozvíjení nových forem společného života a služby, a především jako znamení křestní radikality pro všechny křesťany.

Komunity zasvěceného života v dokumentu „Já jsem ta Cesta“

V dokumentech II. etapy diecézní synody „Já jsem ta Cesta“ a doprovodných teologických reflexích jsou témata řeholních a nových komunit i zasvěceného života vnímána jako **organická součást „misijní konverze“** celé plzeňské diecéze, přičemž důraz se přesouvá od pouhého popisu k hledání jejich místa ve **společné pastorační a misijní vizi budoucnosti**.

Jak se téma řeholních a nových komunit objevuje v dokumentu

Vize komunit zasvěceného života v plzeňské diecézi směřuje k modelu **společenství živých společenství**, kde komunity nejsou izolovanými ostrovy, ale aktivními uzly v diecézní síti.

1. Církev jako síť vztahů: Diecéze zde není chápána jen jako soubor administrativních jednotek, ale jako „síť vztahů“, kde zkušenosti prožívané v komunitách obohacují celek.

„Cílem je život v diecézi, kde existuje síť nejrůznějších ohnisek života z víry... Tato místa jsou založena na osobních a respektujících vztazích nesených vzájemnou důvěrou...“

o A. I. 2. (Život ve vztazích aneb Cesta společenství – Kam směřujeme?)

„Evangelium je v diecézi sdíleno ve vzájemném doplňování různých společenství, komunit či spiritualit...“

o A. I. 3. b. (Sdílení evangelia – Kam směřujeme?)

2. Ohniska života: O řeholních a nových komunitách je zde řečeno, že působí či mají potenciál působit v diecézi jako jakási „ohniska života“ – životodárná realita, kde se rodí víra z osobních vztahů, a proto mají být v novém uspořádání diecéze systematicky vyhledávána a podporována.

„Ohniska života představují dynamická a často neformální místa či společenství, v nichž spontánně vyrůstá život víry a která se často nacházejí mimo tradiční rámec struktury územních farností...“

o B. III. 1. b. (Ohniska života a služba specifickým skupinám – Z čeho vycházíme?)

„Doporučujeme, aby v každé farnosti... byl pověřen někdo... kdo bude... zodpovídat ... za rozvíjení vztahů mezi ‚ohnisky života‘ navzájem (farnosti, komunity, další křesťanská společenství...)“.

o A. I. 2. (Život ve vztazích aneb Cesta společenství – Kudy se tam vydáme? 1. cesta)

3. Křestní identita: Veškerá služba v komunitách i farnostech vyrůstá ze společné křestní identity, která zakládá povolání každého věřícího k misii.

„Jejich hlubším východiskem je ovšem společná křestní identita všech členů Božího lidu, z níž pramení i společné povolání ke svatosti a misii.“

o Odkaz: B. III. 2. (Spoluúčast na pastoračním vedení – Z čeho vycházíme?)

„Základem všeho je misijní povolání každého pokřtěného a jeho životní styl coby učedníka–misionáře.“

o Odkaz: B. III. 1. c. (Spolupráce na jednom misijním poslání – Z čeho vycházíme?)

4. Subsidiarita a autonomie: Teologické reflexe zdůrazňují potřebu zachovat autonomii komunit, ale zároveň zajistit jejich funkční propojení s diecézními pastoračními a ekonomickými procesy.

„Spolupráce s řeholními a novými komunitami je výrazem potřebné jednoty místní církve, která zároveň respektuje jejich autonomii.“

o B. III. 1. c. (Spolupráce na jednom misijním poslání – Kam směřujeme?)

5. Krystalizační body misie: Komunity jsou se svým specifickým profilem a tradicí vítány jako alternativa k teritoriální pastoraci, které mohou a mají doplňovat farní strukturu.

„Výsledkem má být živá síť správních celků, kde lidé žijí ve svých menších ‚místních komunitách‘ zakotvených v jejich vlastním prostředí, propojených ve společném poslání...“

o B. III. 1. a. (Misijně orientovaná restrukturalizace farností – Z čeho vycházíme?)

„Tyto spontánně vznikající formy života víry je třeba v diecézi nejen rozpoznávat, ale také podporovat a do celku diecéze integrovat jako nutné doplnění ke klasickému uspořádání územních farností.“

o B. III. 1. b. (Ohniska života a služba specifickým skupinám – Z čeho vycházíme?)

6. Týmová spolupráce: Vize budoucího uspořádání počítá se zapojením řeholníků do pastoračních týmů velkých farností, kde se jejich služba propojuje s dary ostatních členů Božího lidu.

„...zřízení několika pastoračních oblastí... kde službu zajistí ‚pastorační tým‘ tvořený podle konkrétních podmínek kněžími, jáhny, katechisty, katechistkami a dalšími spolupracovníky a spolupracovnicemi...“

o B. III. 1. a. (Misijně orientovaná restrukturalizace farností – Kudy se tam vydáme? 2. cesta, body b, d)

„Pokračovat v proměně ‚oddělení Pastorační centrum‘ do ‚centra pastorační podpory‘... zahrnujících jak centrální pracovníky... tak spolupracovníky... v ‚terénu‘ (v místních komunitách, farnostech, pastoračních oblastech, vikariátech apod.)“

o B. III. 2. (Spoluúčast na pastoračním vedení – Kudy se tam vydáme? 1. cesta)

7. Třetí řády a asociovaní: Skupiny jako Sekulární františkánský řád, Salesiáni spolupracovníci či Asociovaní misionářů oblátů jsou vnímány jako most mezi řeholním charizmatem a životem ve světě.

„Ohniska života“ jako „dynamická a často neformální místa či společenství, v nichž spontánně vyrůstá život víry a která se často nacházejí mimo tradiční rámec struktury územních farností“ – což se týká i širších okruhů kolem řeholních a nových komunit.

◦ Odkaz: B. III. 1. b. (Ohniska života a služba specifickým skupinám – Z čeho vycházíme?)

8. Laboratoře synodality a misie: Zvláště nové komunity, ale nejen ony, jsou v dokumentech II. etapy prezentovány jako uskupení, které již v praxi realizují modely sdíleného vedení a intenzivního komunitního života a nových forem misie.

„Doporučujeme, aby biskupství podporovalo evangelizační aktivity ve farnostech... organizované také skrze spolupráci s různými komunitami, projekty a službami u nás i mimo diecézi apod.“

o A. I. 3. b. (Sdílení evangelia – Kudy se tam vydáme? 4. cesta)

„Sdílení víry je podporováno možnostmi doprovázení dětí a mladých lidí vycházejícími ze spolupráce mezi rodinami, místními komunitami, farnostmi, řeholními a novými komunitami...“

o A. II. 2. (Sdílení evangelia jazykem dnešních lidí – Kam směřujeme? srov. A. II. 1. 1. cesta)

9. Diakonický rozměr misie: Protože diakonický rozměr misijního poslání církve nemůžeme celý „delegovat“ na Charitu a musí zůstat jedním ze základních rozměrů služby celé místní církve, jsou i řeholní a nové komunity povolány vnímat se jako prostory pro rozvíjení tohoto rozměru misie.

„Solidarita s lidmi v nouzi i s celým stvořením dostává svůj základní praktický výraz (...) především v místních komunitách, farnostech, řeholních i nových komunitách atd.“

o A. I. 3. c. (Solidarita v nouzi – Kam směřujeme?)

„Doporučujeme, aby byla biskupem pověřena odpovědná osoba, která bude mít v náplni své práce... podporu diakonického rozměru služby farností a komunit v diecézi...“

o A. I. 3. c. (Solidarita v nouzi – Kudy se tam vydáme? 1. cesta)

10. Misijní správa majetku: K misijnímu poslání církve patří i jeho materiální zabezpečení a naopak transparentní, zodpovědné a sloužící hospodaření s majetkem může být šancí pro rozvoj misijního poslání. Proto jsou i řeholní a nové komunity zvány k rozvoji spolupráce v této oblasti.

„Analogicky k tématu správy majetku farností je třeba vyjasnit také pravidla správy majetku farností spravovaných různými komunitami (řeholními i novými) působícími v diecézi.“

o C. V. 1. (Správa majetku farností ve spolupráci s biskupstvím – Z čeho vycházíme?)

„Zároveň doporučujeme vyjasnit, zda a jak se tento nástroj [solidární fond] bude týkat také řeholních a nových komunit...“

o C. V. 1. (Správa majetku farností ve spolupráci s biskupstvím – Kudy se tam vydáme? 3. cesta)

11. Rozvoj povolání a bezpečí: Rozvoj povolání (i specifických povolání k zasvěcenému životu) a vytváření bezpečného prostoru, který minimalizuje možnost zneužívání těchto povolání je společným úkolem diecéze i řeholních a nových komunit.

„Vytvářet příležitosti, jak autenticky představovat specifická povolání, jako jsou povolání k manželství, služebnému kněžství či zasvěcenému životu, a nabízet mladým lidem prostředí pro zdravé rozlišování životní cesty...“

o B. III. 3. (Podpora rozvoje povolání a služeb – Kudy se tam vydáme? 1. cesta)

„Doporučujeme pověřit konkrétního člověka či skupinu... vyhodnocením současné praxe v oblasti podpory eticky zodpovědného rozvíjení pastoračních služeb v diecézi... v komunikaci s jinými diecézemi, řeholemi a organizacemi...“

o B. III. 3. (Podpora rozvoje povolání a služeb – Kudy se tam vydáme? 4. cesta)

Podněty pro synodální a misijní proměnu plzeňské diecéze

I. Co diecéze může čekat od komunit?

Komunity (řeholní i nové) jsou v diecézi vnímány a vítány jako „ohniska života“ a laboratoře budoucích forem církevního života. Diecéze od nich může očekávat:

1. **Iniciaci misijních procesů:** Komunity jsou zvány, aby i nadále byly hybateli misijních aktivit zaměřených na sdílení evangelia se širokou veřejností a mohou sloužit jako „předsunuté misijní základny“ v rozlehlých či vyloučených oblastech.
2. **Specializované služby:** Komunity jsou zvány zvážit svoji nabídku specifických charismat v kategoriální pastorači (věznice, nemocnice, mládež, diakonie).
3. **Vzory týmové spolupráce:** Komunity mohou pro farnosti či farní celky sloužit jako inspirace v oblasti sdíleného vedení a komunitní správou (např. inspirace volbou řeholních představených apod.).
4. **Duchovní regenerace:** Komunity mohou v diecézi vytvářet místa pro ztišení, modlitbu a formaci, která jsou dostupná jak lidem z farností, tak mimo farní struktury.
5. **Duchovní doprovázení:** Komunity mohou nabídnout své zkušenosti se službou duchovního doprovázení a naslouchání a s jejím rozšířením v diecézi.
6. **Svědectví v sociální oblasti:** Komunity mohou být modelem aktivního zapojení do služeb pomáhající i společenské diakonie skrze neformální i profesionální struktury.

II. Co komunity mohou čekat od diecéze?

Diecéze by měla komunitám poskytovat stabilní rámec a podporu pro jejich specifické poslání. Komunity mohou očekávat:

1. **Strukturální začlenění a uznání:** Jasně vymezení vztahu k diecézním strukturám, které respektuje jejich autonomii, ale zapojuje je do společné mise.
2. **Podpora povolání:** Systematická podpora a doprovázení nových povolání skrze modlitbu a autentické představování těchto životních cest mladým lidem.
3. **Metodická podpora:** Služby transformovaného „centra pastorační podpory“, které bude zprostředkovávat inspiraci, síťování a materiály.
4. **Systém vzdělávání a supervize:** Přístup k diecézním programům trvalé formace, odbornému mentoringu a pastorační supervizi pro jejich členy pracující v pastorači.
5. **Finanční solidarita:** Revize pravidel Solidárního fondu tak, aby mohl spravedlivě podporovat i komunitní projekty přínosné pro celou diecézi.
6. **Komunikační prostor:** Celodiecézní platformu (virtuální i reálnou) pro propagaci jejich duchovních nabídek a sdílení příkladů dobré praxe.

III. Společné výzvy komunit i diecéze

Obě strany stojí před úkoly, které vyžadují hlubokou změnu mentality a úzkou součinnost. Za společné výzvy pro nejbližší dobu lze považovat např. tyto:

1. **Vztahové obrácení:** Přejít od církve jako „poskytovatele služeb“ k církvi jako „doprovázejícímu společenství“, které naslouchá i lidem na okraji.
2. **Společné vzdělávání:** Zapojení členů komunit do diecézních vzdělávacích programů zaměřených na synodální styl vedení a pastorační doprovázení.
3. **Překonání klerikalismu:** Rozvíjení partnerské spolupráce mezi biskupem, kněžími, jáhny a ostatními věřícími a podpora zapojení žen do všech úrovní vedení a rozhodování.
4. **Reakce na mobilitu:** Hledání rovnováhy mezi lokální zakořeněností a faktem, že lidé dnes žijí v mnoha „světech“ a za duchovními podněty dojíždějí.
5. **Zajištění bezpečí a etiky:** Společné zavádění etického kodexu a mechanismů prevence zneužívání moci, svědomí a autority.
6. **Misie v digitálním světě:** Odvahu autenticky vstupovat do virtuálního prostoru a využívat moderní technologie pro sdílení evangelia.
7. **Ekologická konverze:** Společná péče o „společný domov“ (Zemi) skrze odpovědnou správu majetku a udržitelný způsob života.
8. **Generační obměna:** Výzva, jak zaujmout mladé lidi a nabídnout jim prostory, kde budou moci víru spoluvytvářet, nejen přijímat, a aktivně se podílet na společném poslání.

Pracovní verze priorit pro III. etapu diecézní synody

(A) MISIJNÍ PRIORITY (3 + 1)

1. DOPROVÁZENÍ ŽIVOTA: Podpora doprovázení k životu v Kristu
2. OHNISKA ŽIVOTA: Propojování a podpora „ohnisek života“ v diecézi
3. SLUŽBA ŽIVOTU: Slavení bohoslužeb, sdílení evangelia, solidarita v nouzi
 - 3a. *PŘÍSTUPNÉ BOHOSLUŽBY: Podpora přístupného slavení bohoslužeb*
 - 3b. *SROZUMITELNÉ SLOVO: Učení se sdílet evangelium dnešním jazykem*
 - 3c. *VĚROHODNÉ SKUTKY: Rozvoj solidarity s chudými a péče o stvoření*
4. MLADÍ LIDÉ: Regionální a vícegenerační sdílení evangelia s mladými lidmi

(B) ORGANIZAČNÍ PRIORITY (3)

5. RESTRUKTURALIZACE: První kroky k přizpůsobení pastoračních struktur
6. FUNKČNÍ SYNODALITA: Funkční synodální vedení a presbyterium
7. PÉČE O POVOLÁNÍ: Podpora rozvoje povolání a bezpečného prostředí

(C) EKONOMICKÉ PRIORITY (3)

8. ODPOVĚDNÉ SPRÁVCOVSTVÍ: Zvládnutelné správcovství majetku
9. ETICKÉ ZDROJE: Rozvoj etického dárčovství, fundraisingu a investování
10. PRACOVNÍ PODMÍNKY: Odpovídající mzdy a pracovní podmínky